

El *Galanthus nivalis* a Catalunya

per

A. XIBERTA I RAIG

La troballa del *Galanthus nivalis* a Moyà per nostre consoci Sr. Casanova, ens ha suggerit l'idea de fer aquesta nota sobre la seva dispersió a Catalunya i especialment del *Galanthus Fontii* a La Selva.

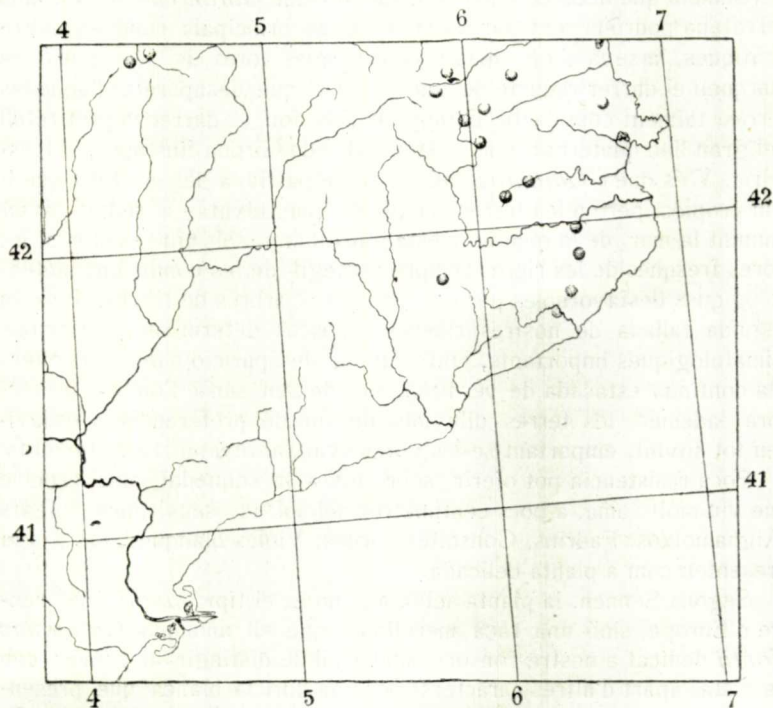
El *Galanthus nivalis* és una planta septentrional que extesa de l'Anglaterra al Càucus, arriba a l'Iberia i es localitza en els Pirineus, des de la Vall d'Aràn a les Alberes. Aixís, Coste i Soulié, en la «Florule du Val d'Aran», la citen coma forsa rara en qualques localitats de les riberes del Garona francès, mentres Llenas, en la seva «Contribución al estudio de la flora del Pirineo Central» diu que és comú en molts llocs del Garona superior, ja en territori espanyol. Per altra part, En Gautier en la «Flore des Pyrénées Orientales» la troba com si sortint dels maciços de les Alberes, de Costabona i demés serralades pirenenques, passés a les valls del Tec i de la Tet, i En Vayreda a l'altra vessant del Pirineu al citar Camprodón en «Plantas notables de Catalunya». Però fins aquí, la veiem encara a les zones del faig i de l'abet; és el mateix Vayreda qui ens deixa més avall quan la senyala a Olot i tota la conca del Fluvià fins a Sant Joan les Fonts.

Segurament que a Catalunya viu en més localitats de les fins aquí conegudes, però pels llocs on creix i per la època en que floreix, durant la qual hom no acostuma a fer gaires excursions botàniques, haurà passat sense ésser vista moltes vegades. Les primeres en que fou coneguda són les d'Olot, on ja la trobà Bolós i la cità Quer.

La localitat de Moyà, sembla no desdir gaire de les demés, perquè és prou elevada i ademés allí mateix han estat citades altres plantes muntanyenques. Però la presència del *Galanthus* a les vores de l'Onyar i de la Riera de Santa Coloma, que amb els torrents i rieres que s'hi ajunten reuneixen gaire bé tota la hidrografia de La Selva, sembla de bell antuvi, un fet estrany.

Nostre bon amic Font, ja digué aquí mateix en la nota «Sobre la flora de La Selva» de Març 1916, les raons que explicaven la presència en aquesta comarca, de una altitud mitja de no gaire més de cent metres, del *Galanthus*, i tants altres representants de l'element muntanyenc.

D'allavors ençà, hem trobat el *Galanthus*, encara que molt escàs, a les vores de l'Onyar, des del davant del cementiri de Girona, que

DISTRIBUCIÓ GEOGRÀFICA DEL GALANTHUS NIVALIS A CATALUNYA

és a on el cita M. Esteve en la «Guia de Gerona» (publicada pels editors Dalmau & Carles) fins a Càn Ramada, i passat el poble de La Creueta cap a Palau i Fornells, essent ja més abundant des de Fornells fins a Riudellots. Però, a les riberes de l'Onyar no és presenten mai claps abundants com als marges del Rerapins o Riera de Cabanyes en el terme de Vidreres, des de la Caseta de n'Esqueu i Can

Vellana al Pas de Massanet, passant pels termes de Massanet i Sils, a uns dos quilòmetres d'aquest darrer poble i al començament del que fou l'estany del mateix nom. Al desaparèixer el Rerapins, segueix ja forsa escàs per les vores de la Céquia i més tart de la Riera de Santa Coloma en els termes de Massanet i Martorell de la Selva, tot deixant l'estació de l'Empalme, on desapareix, trobant-se'n més tart pocs exemplars cap a Fogars de Tordera.

Sembla que aixís com per la dispersió del *Galanthus* a la Plana selvatana podríem senyalar les seves dues principals conques hidrogràfiques, la seva abundància i reclosió a les vores del Rerapins, ens marquen el darrer reducte de una espècie que desapareix d'aquelles terres, talment com l'antic Estany de Sils fou el darrer migrat retall del gran llac quaternari que s'estenia des de Girona fins aprop d'Hostalric. Y és que'l *Galanthus* té la seva patria a les altituds que li són propies, però a les terres baixes del pla selvatà, a reduït nivell damunt la mar, de la qual no n'està gaire lluny, sols pot resistir en les vores fresques de les rieres sempre protegit de les condicions meteorològiques desfavorables per les verdices i arbres de ribera. Però la seguida tallada de nostres riberes i boscos determinant variacions climatològiques importants, junt amb la desaparició d'antics canyers i la contínua estacada de verdices, els deixen sense l'ombra protectora; además, les terres diluvials, on viu de preferència, s'esllaven tot sovint, emportant-se-les vores avall, al revenir, rius i torrents.

Poca resistència pot oferir, sobre tot a la sequedat, una espècie que viu molt sota, a pocs centímetres del sòl; els seus noms vulgars (Aiguamoixos, Fadrins, Consoltes bordes, Violes blanques, etc.) ja la presenten com a planta delicada.

Segons Sennen, la planta selvatana no és el típic *nivalis* del centre d'Europa, sinó una raça meridional que ell anomena *Galanthus Fontii* dedicat a nostre consoci, molt fàcil de distingir al primer cop de vista, apart d'altres caràcters, per una durícia blanca que presenten sempre en la punta de les fulles els exemplars selvatans. El *G. Fontii* floreix pels volts de Nadal i Cap d'Any.

Deixant de banda aquestes diferències no específiques, hem cregut oportú representar en la carta adjunta, la distribució a Catalunya d'aquesta planta, segons totes les localitats fins avui conegudes.

Girona, Abril de 1917.